

בדברי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

טעה והדליק ביום הרביעי שלשה נרות ונזכר תוך חצי שעה להדלקתם

חלק מתשובה מתוך שו"ת אורן שלחמים כתי"ח ג'
להרה"ג אורן צדוק שליט"א

הדלקת נרות מהדרין לאחר זמן הדלקה מעשה שהיה שהודלקו בטעות ביום הרביעי שלשה נרות, ונודע הדבר לאחר שכבר עברה חצי שעה מעת הדלקתם, ורצון המדליק לשוב ולהדליק כפי מניינם הראוי לאותו היום כיצד יעשה, ויש לדון גם באופן שנודע הדבר תוך חצי שעה להדלקתם. והנה ברור שאם חפץ הוא בהדלקתם לאחר שעבר כבר חצי שעה מעת הדלקתם, אזי באופן שכבר כבו הנרות, ידליק את כולם שנית בלא ברכה, ופשוט שלא על ידי השלמת מנין הנותרים הדרוש להדלקה, היות שהמכוון בהדלקת מהדרין מן המהדרין, הוא הביטוי הנעשה בהדלקת למנין הימים היוצאים באותו הנס (כבית הלל), וזה יכול להתקיים רק באופן שכל הנרות דולקים יחד. וטעם הדבר שידליקם בלא ברכה, למרות שדעת תוספות (שבת כ"א: ד"ה ואי) בשם ר"י פורת, שאף אם עבר זמן של חצי שעה אחר זמן ההדלקה ידליק מספק גם לאחר מכן, וכ"ה גם דעת הרא"ש (שבת פ"ב ס' ג'), הובאה שיטתם ביתה יוסף (סי' תע"רב) והיינו בברכה, וכן פסק בשולחן ערוך (סי' תע"רב סעיף ב'), מכל מקום הדברים אמורים בעיקר מעשה ההדלקה כאשר לא קיים עדיין את חיובו, ולא בהדלקת נרות ההידור, וכאן שכבר קיים בפועל את מצותו לצאת בה ידי חובתו, רק שלא עלתה בידו מעלת מהדרין מן המהדרין, אף שרצונו כבודו לשוב והדליק, מכל מקום יהא הדבר בלא ברכה.

ואופן זה בו הוא נמצא לאחר חצי שעה מזמן ההדלקה, גרוע הוא יותר לענין ברכה מנידון הדלקת נרות ההידור שיובא בהמשך, שם נחלקו רבובאטא אם מברך על ההדלקה, היות שכאן לאחר חצי שעה, כבר חלף עבר עיקר זמן ההדלקה, והתוספת אחר העיקר נמשכת.

המשך בעמוד הבא

להצלחת
כל תורמי
התלמוד תורה
יהיבטושב"נ

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

ויאמר יעקב לבניו למה תתראו (בראשית מב. א)

מובא ב'מדרש הגדול' וז"ל: אמר להם, בני, אל תצאו וביד אחד מכם פרוסה ואל תצאו בכלי זיין, ואל תראו עצמכם בפני שכניכם שלא יבואו וילחמו בן. אין תתראו אלא לשון מלחמה כענין שנאמר 'לכה ונתראה על פנים' (מ"ב יד. ח). ד"א. למה תתראו. אמר להן אל תכנסו בפילי אחת מפני מראות העין, ושלא תראו עצמכם שבעים לפני עם הארץ, עכ"ל.

ויש פעמים שאדם צריך לעקור מקום דירתו מחמת עינא בישא. וכבר היה מעשה שהורה כן הגאון הגדול הרב שפירא זצ"ל גאב"ד העדה החרדית, לבחור שבה לשואלו בדבר מה, והורה לו לילך לאשה זקנה ידועה בירושלים המוציאה עין רעה. וכשהגיע הבחור אליה הוציאה לו עין רעה רבה בעופרת כידוע לידועים, ואמרה לו, שוב תשוב אלי בעוד שבועיים ימים. לאחר שבועיים עשתה לו שוב בעופרת והוציאה לו שוב עין רעה רבה גדולה, אך אמרה לו שזה לא יעזור מכיון שכל פעם עושים לו מחדש עין רעה רבה, וע"כ תחזור לרב לשואלו מה לעשות. כשחזר הבחור לרב ודברי הזקנה בפיו, הורה לו הרב לעבור לעיר אחרת.

אך יש לידע, שבמצוות לא חששו לעין הרע וכגון שהיו עולים אב ובנו וכן שני אחים זה אחר זה לספר תורה וכמובא בשע"ה (ארי"ח סי' כ"ב ה"ט) יעו"ש דשומר מצוה לא ידע דבר רע. וכבר מרן הגר"י רצאבי שליט"א סיכם בקצרה בפרוטרוט את הדברים ב'שע"ה' (ויד"ו סי' קמ"ח ה"ט) וז"ל:

יעקב אבינו ע"ה אמר לבניו כשירדו למצרים למה תתראו. ופירשו חז"ל אתם גבורים, אתם נאים, הצניעו עצמכם שלא תשלוט בכם עין הרע. אל תכנסו בשער אחד, ואל תעמדו במקום אחד. וכשאתם מהלכים בדרך, אל תביטו זה בזה, שלא יכיר אדם שאתם אחים. ובמקומות רבים הזכירו והזהירו חז"ל על הנוק של עין הרע, ואמרו שהיא מְכַלָּה בכל מקום שהיא מסתכלת. לפי כך צריך אדם להישמר מאד מעין הרע ככל אשר יוכל. דהיינו שלא יתראה ויבלוט בחכמתו או במעשיו או בעשרו (או בבניו בפני מי שהוא חָשׂוּף בנים) וכדומה, שלא יכניסו בהם בני אדם עין הרע. אלא שצריך הוא לעשות זאת בדעה והשכל, שלא ירגישו בו שהוא נזהר מהם, כדי שלא יקפידו עליו על שהוא חושדם שהם בעלי עין הרע. ולא יתן אדם עיניו בדבר טוב שיש לחבירו, ולא ירבה לדבר עליו. שאם יירע שום נזק, עלול שיתלה בו את הקלקלה. ואם נתגלגלו הדברים להזכיר שְׂבַח הדבר וטובתו, יוסיף תכף לברכו שלא תשלוט בו עין הרע. ויש לחשים להינצל מעין הרע וכמה סגולות. ובפרט עשב הנקרא פִּינָס (שד"א, רוטה) מסוגל מאד למי שנושא אותו עליו (ומועיל גם כן לבטל כישוף). וראוי להתנהג כן, כי דברים אלו בכלל מה שנאמר ונשמרתם מאד לנפשותיכם. ומכל מקום אין להימנע מלעשות מצוה מחשש עין הרע, כגון לדרוש ברבים ללמד דעת את העם וכיוצא בזה, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע, ומגן הוא לכל החוסים בו, עכ"ל.

וכשהיה דבר חריג הנראה לעין ואפילו בדבר מצוה נהגו לשבר העין רעה, כגון, אם היה אדם מתפעל ואומר, איזה ילד יפה, היו מפטירים כנגדו, הוא מכוער או דברים מעין זה. וכבר היה מעשה עם ילד קטן מאוד ובן לאחד מחכמי תימן, אינני זוכר את שמו שהפליא את הציבור בקריאתו. וכשירד סתר לו אביו כדי לשבר מעליו עין רעה.

ובהערת אגב. יש לתת לב לשוחח עם ילד שניחן בדבר מסוים, שלא יתגאה בדבר אפי' בינו לבין עצמו וכ"ש לא לגרום לו להתגאות, ואכמ"ל והמבין הבין, ולהסביר לו, שזו מתנת ה' ב"ה, ומחובתו לנצל זאת לכבודו יתברך ויתעלה שמו, וכשם שנתן, כן יכול ליקח. ואם נתן לו מתנה זו מחובתו לתת למען הכלל ממתנתו, כגון, חכמה, תסייע לאחרים בלימוד ובעצות. קול ערב, תשמח אחרים. כשרון להוביל, תוביל אותם לדרך הישר, וכן עז"ה.

יתברר משפע בריכה העליונה, האנשים היקרים המשמחים אלוקים ותלמידים, ותרמו סופגניות מידי יום ביזמו לענג התלמידים בימי החנוכה, ה"ה אהרון חיים, נאור גל, אורי עוז ארי, צביאל חזן יצ"ו. ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה, וישמחם בגניין ציון ובירושלים הבנויה, ויקוימו גם כל ברכות התורה מרישא עד סיפא.

פניני הלכה

המשך מהעמוד הקודם

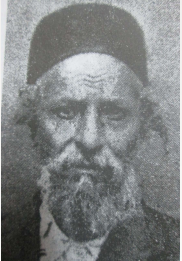
הדלקת נר הידור תוך זמן שיעור ההדלקה והנהגה כל זאת כשנודעה הטעות לאחר חצי שעה מזמן ההדלקה אולם אם נזכר בדבר תוך חצי שעה, דרוש הוא תיקון ואינו תלוי כלל ברצונו, משום שבהדלקה זו הוא דלא כמאן, לא כבית הלל ולא כבית שמאי, שלדעתם ביום הרביעי צריך להדליק חמישה נרות כנגד הימים הנכנסים וכאן הודלקו רק שלשה, ואין לומר שישאיר מצב זה כמות שהוא, והיה נחשבים שאר הנרות המוספים על נר העיקרי כמי שאינם, היות שכונתו בהדליקו את הנרות הנוספים היתה, כדי לגלות על מנין הימים היוצאים מימות החנוכה, ומשום כך ספק אם תועיל כעת כוונתו הנגדית להחשיבם כאילו הם אינם.

פתרונות לפרשת 'וישב'
אחודה חידה! 'את' (בראשית לז. יב)
 נקוד, לאות מחיקה כידוע מקדמונו
 וכמבואר ברש"י יעוש.
הזוכה: ר' ניר טיייר.
מי בתמונה: הרב סעיד עוזד אחרק

אזכרה חיה!
לא יוציא אדם דבר מגונה מפיו, מאיזה אות נלמד דבר זה?
 בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

והנה אף דבעלמא אמרינן, שאין בתוספת על המנין כדי לבטל את הכוונה הרמוזה, כמבואר ברא"ש (ראש השנה פ"ד ס"ג), הריטב"א (ר"ה ל"ב), ובמרדכי (שם ס"ג תש"כ) הביא הרמ"א בהגהתו (ס"ג רס"ג ס"א), וכ"ה בדרשת הרמב"ן לראש השנה (פרק י"ב), מכל מקום כאן גריעא הוא, וזאת לאור דברי התוספות (שבת כ"א: ד"ה והמהדרין) שכתבו, שתוספת נרות מבטלת את ההיכר של מנין הימים היוצאים, ומחמת כן הוכרחו להוציא ממשט דברי הברייתא שם, להעמיד ביאור שאינו על דרך הפשט, והוא משום חסרון זה, הבאנו למעלה (באחת התשובות טרם נדפסו) באורך את שיטתם, והכי נקייטין ונהיגינן, ואם כן כל שכן כאן שלא רק כלפי חוץ אינה מכוונת ההדלקה אלא אף כלפי המדליק עצמו, ובזה יודה אף הרמב"ם שחולק שם.

מחלוקת הפוסקים אם מברכים על נרות הידור

ונחלקו האחרונים בנידון זה, הפר"ח (ס"ג תרע"ב ד"ה נשאלתי) כתב מצד סברתו, שמכיוון שגם אש וביתו, הרי יצא בהדלקת המיעוט ואין לו לברך על הנר הנוסף, והוסיף שכן הוא בס' אורחות חיים (הלכות חנוכה ס"ג י) המבואר ביתה יוסף (ס"ג תרע"ב). והיינו ששם מבואר שהיה מעשה בלוג'ל כבנידון דידן, והחמירו להצריכו להדליק את הנר החסר בלא ברכה. ולמד מכאן הפר"ח לנידונו, באדם העומד בליל שביעי וסבור היה שהוא ליל ששי ועל כן הדליק ששה נרות, ונדע לו לאחר מכן שטעה, והורה לו שצריך להדליק נר נוסף ובלא ברכה.

אולם מדברי אליה רבה (ס"ג תרע"ב סק"ז) מבואר אחרת, שיש לברך על הדלקת נר הידור, ותמך את דבריו על דברי הרד"א. והנה מקור דברי הרד"א בספרו אבודרהם (סדר תפילת חנוכה, נ"ד ע"ג) הם מתשובת הרמב"ם, שכתב שהרצוה להדליק נרות נוספים על הנרות שכבר הדליק, הכל חוזר לכוונת המברך כמו בשאר ברכות, שאם בשעת הדלקה ראשונה כוונתו היתה להדליק נרות אחרים, ברכה אחת לכולן אולם אם הדליק ושוב 'נודמנו' לו נרות אחרים להדלקה, צריך הוא לחזור ולברך שנית בכל פעם ופעם. ושמעינן מינה שמברכים על נרות הידור במקום שלא נתכוון לפוטרו בהדלקת נר העיקר.

מה שיש לטעון על ראיית פרי"ח מס' אורחות חיים

והנה יש מקום להעיר על ראיית הפר"ח, היות שבגוף ספר אורחות חיים (הלכות חנוכה או' י) וכן כפי שהובאו בבי" (סוס"י תער"ב) מבואר אחרת. ששם נאמר שהטעם להוראה זו הוא, כי הברכה שעשה תחילה, על חיוב כל הנרות עשאה, אם כן קמייטא פטרה בתרייתא. והיינו שגוף המעשה שם היה שהמדליק ידע את מנין הנרות הנכון להדלקת היום, רק שיעני הטענתו לחשוב שכליה מעשיו - מעשה ההדלקה במנין הדרוש, ולא היא, אשר על כן שפיר שייך לומר, שהברכה שעשה תחילה, על חיוב כל הנרות עשאה, ו-קמייטא פטרה בתרייתא, שהרי כוונתו בברכה היתה על מנין הנרות הנכון, ולכן כשמוסיף כעת נר להשלמת המנין הדרוש לאותו היום, הרי נתכוון לכך מתחילה בברכתו.

אולם בנידון שעליו נשאל הפר"ח אין הדבר כן, שטעות המדליק היתה לחשוב שזוהו מנין נרות היום הנכון, וכמו שמדוקדק בלשונו, יסבור היה שהוא ליל ששי, ואשר על כן כשהדליק, על מנין נרות זה בלבד הדליק. ונמצא על ידי כך שבברכתו הראשונה כיוון רק על הנרות הללו, ומסתבר שבכה"ג אף האורחות חיים יודה שצריך לברך שנית, אם ירצה להדליק שוב.

וכן מבואר יוצא מדברי אליה רבה הנזכרים, באשר הם מוסבים על דברי הלבוש, ושם הביא את דברי האורחות חיים בתוספת ביאור בטעמו וזה לשונו, יצא צריך לברך פעם אחרת, שכבר בירך ודעתו היה על מנין הנרות שצריכים לאותו לילה. ומבואר מכאן שאם לא כיוון בהדלקה ראשונה על מנין זה, צריך לחזור שנית ולברך, למרות שהוא נר הידור, ולחזיון דקדוק זה הביא אליה רבה את דברי הרד"א.

ופשוט שהבנת הפר"ח בדברי האורחות חיים, שהעיקר המכוון בדעתו, שלעולם כל הנרות מגרר גרירי בתר נר העיקר בין אם כיוון להדליקם ובין אם לא כיוון, ואינם טעונים ברכה כלל ועיקר, דלית להו מגרמיהו מידעם, ומשום כך לא תלה האוי"ח את הדבר בכוונתו של המדליק, אלא בדרך סתמא נקט לה, שהברכה שעשה תחילה - על חיוב כל הנרות עשאה.

ומצאתי שדעת פרמ"ג הינה כדעת פר"ח למרות שלא הזכירו, ומסברא קאמר לה, שכיצד יברך על נר הידור יצונונו, שרק בנר העיקרי שייך לומר כן. יעויין משב"ז ס"ג תרע"א (סק"א), ואשל אברהם ס"ג תרע"ב (סק"ג ד"ה כתב הב"י), וכן ריש ס"ג תרע"ו, וכן נראה דעת משנ"ב (ס"ג תער"ב סק"ו).

דעת הרמב"ם שאין לברך על נרות הידור

והנה תשובת הרמב"ם שהובאה ברד"א, כבודה מונח בשני מקומות מספרי תשובותיו, ובשניהם ישנו שינוי ותוספת לשון מהאמור בספר הרד"א שלפנינו, ונפקא מינה גדולה עולה מביניהם. בשו"ת הרמב"ם מהדורת בלאו (ס"ג רכ"ב) נוסח התשובה הינה כפי שהובאה בס' הרד"א לעיל בתוספת לשון בסיומה, זכין אפילו 'נודמנו' לו מאה זה אחר זה וכי'. ומפשט דבריו אלו מתחזקת ההבנה הנזכרת, שאף בנרות הידור יכול לברך, כאשר לא היו בדעתו כשהדליק בתחילה, וכמו שהגדיר זאת היטב באומרו 'נודמנו' לו. וזמנין מאה נרות שכתב, ניתן לומר שאינו על דרך ההפלה אלא הוא בהתייחס לשיטתו הידועה בביאור 'מהדרין' מן המהדרין שבש"ס, יעויין ריש פ"ד מהלכות חנוכה, שבעל הבית בלבד הוא המדליק כפי מנין אנשי ביתו וכן היא דעת רבינו יהונתן מלוניל הובא בחיובי הר"ן (שבת כא:), וכ"ד ריא"ז בפסקיו (שבת פ"ב), וכן כתב הגר"א בביאורו שכן דעת הרי"ף. וכן העירו האחרונים שאין דעת הרמב"ם כמנהג בני אשכנז, יעויין בית הלוי על התורה (חנוכה ע"ג ס"ט), ועויין מש"כ בזה למעלה (תשובה מ"א או' ג' ד"ה ומתחזקת), וכן בחיבורי "שמן הטוב" על הרמב"ם (פ"ד מהלכות חנוכה או' כ"ב ד"ה דוע), ותתכן הדלקה מרובה של יותר ממאה נרות כאשר יהיו בני הבית מרובים, יעויין לקמן או' ז' ד"ה ונמצא כדבר האמור. ומתשובה זו נשמע, שדעת הרמב"ם שמברכים בהדלקת נרות הידור, וזה כהבנת האליה רבה, וכן למד בדעת הרמב"ם על פי תשובה זו, בשו"ת גליא מסכת (דף פ"ב ע"ב ד"ה עוד מצאתי), ועייין עוד לו (שם בסמוך בד"ה ומעתה יפה), מש"כ לבאר בסברת הרמב"ם.

אולם בתשובת הרמב"ם כפי המובא בשו"ת פאר הדור (ס"ג קי"א) אינו כן, וזה לשונו, 'דבר זה תלוי בכוונת המברך כמו בשאר ברכות, אם היתה כוונתו להוציא בברכה זו 'בתים אחרים', ברכה אחת לכולן. ואם בירך והדליק ואח"כ נודמנה לו 'בית אחרת', יברך פעם אחרת ואפילו מאה פעמים, וכתב מש"ה. ומתבאר כוונת הרמב"ם אחרת מהמבואר למעלה, שבאומרו 'נודמנו' לו, אין המכוון על נרות הידור ושמחמת כך יחזור ויברך עליהם. המשך בעמוד האחרון

לזש"ק תומר ישראל בן יעקב ואודליה בת מנשה	לעילוי נשמת מרדכי בן דוד אוחנה ז"ל תנעב"ה	לעילוי נשמת מוהר"ר חיים בן שלמה עדני זצוק"ל מרא דאתרא דאליכין, תנעב"ה
--	---	---

מהליכות אבותינו

הנהגת יהודי עדן בימי החנוכה

מתוך 'תולדות הרש"ש' ח"ב עמ' פ"ו להרב סעדיה חוזה זצ"ל

בחנוכה כל שמונת ימי החנוכה כל יום ויום כל הציבור סוגרים חנויותיהם, לפני תפלת המנחה, והולכים לבית הכנסת להתפלל מנחה, ולשמוע ברכות חנוכה, ובית הכנסת מדליקין בה כל הנרות כמעט נראה כאילו ליל חג, ואחר ערבית קוראים משנה בקול, כל הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, ומימרא בגמרא של רבא, אמר רבא פשיטא לי. נר חנוכה איש וביתו.

והולכים לבתיהם להדליק לבתיהם להדליק החנוכה והבית כבר הכינו הנשים הכל מציעים את השלחן עם הכבאות, ונרות דולקים ומביאים על השלחן מיני קליות ויין, ויושבים בעליהם ובניהם ואוכלים ושותים ומזמרים פזמון אבני יקר, ומעוז צור ישועתי, ובמכוון עושים הנשים כל יום ויום תבשילי בשר לסעודת הלילה וכל לילה נראה הבית כאלו ליל החג ממש.

וברחוב בית הכנסת הילדים לוקחים גפרורים של מיני צבעים ומדליקים ושמים. ועוד קונים פגיוס שקורין בינאדק ומפגיוס. וכל רחובות היהודים נשמע קול הפגיוס וזכר המכבים בני חשמונאי שהפגיוז את יון. זה דרך יהודי עדן שכל מחשבותם לשם שמים.

דין חשדא

לא תכלה פאת שדך (ויקרא) שבת דף כ"ג ע"א אמר רב הונא חצר שיש לה ב' פתחים צריכה ב' נרות וכו' ואסיק דה"ט משום חשדא דבני מתא דוימנין דמחלפי בהאי ולא מחלפי בהאי ואמרי כי היכי דבהאי פתחא לא אדליק בהאי נמי לא אדליק ומנא תימרא דחיישינא לחשד דתניא בשביל ד' דברים אמרה תורה להניח פאה בסוף שדהו וכו' ואחד מהם מפני החשד ופירש"י ז"ל שהעוברים רואים בגמר שדהו שהוא מכלה את הכל ולא ידעו שנתנה כבר ע"כ. והק' מרן הקדוש ז"ל בב"י סי' תרע"א דמ"ש מההיא דאמרין בברכות אסור לעבור אחורי בהכ"נ בשעה שהציבור מתפללים ולא אמרין אלא דלית ליה פתחא אחריתי אבל אית ליה פתחא אחריתי לית לן בה דאמרין בפתחא אחריתי עייל:

ותירץ דנ"ח כיון דאית בה חסרון כיס חשדינן ליה משא"כ בתפילה יע"ש. והקשה עליו הרפ"ח ז"ל דמההיא דפאה דמייתי עלה לא משמע כן יע"ש. ולכאורה אין לו מובן דה"ט דפאה נמי דכיון דיש בה חסרון כיס אמרי כיון שלא הניח בסוף ודאי שלא הניח בתחילה. ונלע"ד דיובן עמ"ש בקרבן אהרן בפרשת קדושים פ"א שלא יהיו עוברים ושבבים וכו' שאם יראו העוברים דלא הניח בסוף שדהו ודאי הנח בתחילה או באמצע מהרה יחטפוהו העניים והעוברים יחשבו דלא הניח כלום וכתב עוד משם רבינו הלל ז"ל פירש מפני החשד דאי לא מנח בתחילה אע"ג דדעתו לאנחה בסוף העוברים ושבבים סברי דכיון דלא הנח בתחילה תו לא בעי למנח וכתב הוא ז"ל ולא נחה דעתי בפירוש זה דאדרבא כיון דאית ליה בחירה לעזוב בכ"מ שירצה אי לא מנח בתחילה יאמרו לבסוף רצה להנח ע"כ. ונלע"ד דרבינו הלל ז"ל פירש כן מכח הש"ס דהביא ראייה מהך רפאה לנ"ח דאף דדינא הוי דבתר פתחא סגי מ"מ מפני החשד צריך להדליק ב' פתחים וטעמא הוי כמ"ש מרן ז"ל דבחסרון כיס חשדינן והביא ראייה מהך דפאה דאע"ג דבמקום שיניח פאה סגי מ"מ אמרה תורה שיניחה לבסוף דאם היה מניחה במקום שהוא רוצה יבא ליד חשדא דאם לא הניח בתחילה אף דעדיין יש לו לקצור ואפשר שיניחנה בסוף מ"מ במקום דאיכא חסרון כיס חשדי לפיכך אמרה תורה שיניחנה בסוף דבזה ניצול מן החשדא דאף שרואים שלא הניח בתחילה אומרים שבסוף מניחה וצ"ל דהחשדא הוא ג"כ בסוף דאומרים כיון שלא הניח בסוף ודאי שלא הניח בתחיל' אע"ג דבמקום שרוצה מניחה מ"מ חושדין ומאי דנקט רבינו הלל החשדא בתחילה הוא לאשמועינן חידושי דאע"ג דעדיין יש לו לקצור ואפשר שיניחנה בסוף מ"מ חשדי וזה הוא דעת רבינו הלל ומרן ז"ל בכונת הסוגיא:

א"ק דאם איתא להאי למה ציותה התורה שיניחנה בסוף דשדהו מפני החשד ולא בתחילה ובה ניצול ג"כ מהחדש דהרואין שמכלה פאת שדהו אומרים שהניחה בתחילה שדהו אלא ודאי דבתחילה ליכא חשדא דאומרים כיון דעדיין יש לו לקצור אפשר שיניחנה בסוף אבל בסוף שרואים שמכלה פאת שדהו ואינם רואים שיש פאה בשדה דאף שהניחה בתחילה כבר העניים לקטוהו כמו שפירש הרב קרבן אהרן ז"ל אומרים ודאי שלא הניח פאה:

וא"ת קשה לרבינו הלל ז"ל דלמה ציותה תורה להניחה לבסוף ולמרן ז"ל קשה ג"כ דנתן טעם דבמקום דאיכא חסרון כיס איכא למיחש לחשדא הרי פאה מדציותה תורה להניחה לבסוף ולא בתחילה ודאי שבתחילה לא היה חשדא אע"ג דאיכא חסרון כיס וזה הוא כונת הרפ"ח ז"ל דכתב דמההיא דפאה לא משמע כן:

ואפ"ל לדעת רבינו הלל ומרן ז"ל דכיון דהחשדא הוא בין בתחילה בין בסוף התורה עשתה תיקון במקום דאיכא חשדא מרובה והוא דאם לא הניח בתחילת שדהו יש צדדין לכאן ולכאן אפשר לחוש שלא יניח פאה בסוף שדהו כיון דאיכא חסרון כיס ואפ"ל שיניח כיון שעדיין יש לו לקצור וא"כ אין חשדא מרובה אבל אם לא הניח בסוף שדהו איכא חשדא מרובה דכיון דרואין כל השדה בלא פאה אף שהניח ולקחוהו העניים אומרים שלא הניח כל עיקר לכך ציותה תורה שיניחנה בסוף שדהו דאם היה מצוה שיניחנה בתחילת שדהו כיון דאית לן הטעם דבמקום דאיכא חסרון כיס איכא למיחש משום חשדא עוברים ושבבים שרואין כל השדה בלא פאה חושדין שלא הניח פאה אבל עכשיו שציותה תורה בסוף שדהו העוברים ושבבים אומרים שמה שלא הניח בתחילה הוא שהתורה ציותה שיניחנה בסוף שדהו ובודאי שמניח פאה בסוף ומוכרחים אנו לומר כן דהראיה שהביא הש"ס מפאה הוא מפני החשד שיש בתחילה דאם אין חשד בתחילה כ"א בסוף מה ראייה מביא מפאה דחיישינן לחשד נוכל לומר דבשלמא פאה איכא למיחש יען דרואין כל שדהו בלא פאה מקצה אל קצה דאע"ג דהניח פאה בתחילה ולקחו העניים כיון שלא הניח בסוף הם חושבים שלא הניח פאה כל עיקר אבל בחצר של ב' פתחים דהעוברים ושבבים אינם רואין כ"א הפתח אחר ליכא למיחש לחשדא דיאמרו דאפשר דהדליק בפתח אחר אבל אם אנו אומרים דהחשדא היא בתחילה הוי דמיון דנ"ח דהעוברים אינם רואין כ"א שלא הניח בתחילה אבל בסוף אינם רואין שלא הניח דעדיין יש לו לקצור ואפשר שיניח ואפ"ה חושדים כמו שלא הניח בתחילה לא יניח בסוף והוי דומיא דנ"ח דהעוברים אינם רואים כ"א פתח אחר ואינם רואים פתח ב' ואפשר שהדליק אפ"ה חושדין כמו שלא הדליק בהאי פתחא ובהך פתחא נמי לא הדליק:

(דברי שלום' למהר"ר שרעבי עמ' ר"ד)

לרפואת הנפש והגוף לתמר אפרת בת יחיא בשכחע"י

בדרכיהם אתהלך...

מה לספר אצל באר (ח"א)

סיפרה הגב' יונה רייבי אשת רבי שלום רייבי מראש העין, שעוד בנעורתה בארץ תימן אביה זצ"ל היה חכם וצדיק ובעל חפץ ספר רפואות עתיק מזמן קדמון, וכשחלה ונטה למות, צוה עליה שתניק את הספר העתיק ותזרקנו לבאר מים עמוקה מאד, והלכה עד שהגיעה לשפת הבאר, ופחדה וחזרה לבית עם הספר, ואביה שאלה האם זרקת את הספר, ואמרה לו כן מפחד אביה. אמר לה למה את אומרת שזרקת את הספר, ואת לא עשית כאשר צויתך. ותתחנן לפניו והודתה שהיא פחדה לזרקו, ולמחרת אמר לה לכי היום ועשי כאשר צויתך, ותאמרי לי מה ראית אחרי שזרקת אותו לבאר המים. ותלך ותזרק את הספר לבאר המים העמוקה אשר בקצה העיר שגרו בה בתימן, והנה הפלא ופלא. היא ראתה מחזה שלא ראתה מעולם, המים של הבאר עלו על גדותיהם, ובגובה כמה מטרים למעלה משפת הבאר, ותפחד פחד גדול עד למאד ותברח הביתה כל עוד נפשה בה.

המשך בשבוע הבא אי"ה בל"ג

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

תפארת בנים

מבצע

"משנונים תורה בשמחה רבה"

ממשיך...

ותלמידים רבים ממשיכים לשון
בע"פ אלפי פסוקים ומשניות, ואף
רכשו פרסים רבים מהנקודות אשר
צברו (בתמונות חלק מהזוכים)

חכמי תימן

הרב **יחיא** ביה אהרן הלוי נהארי זצ"ל נולד בתימן בשנת התרע"ט בבית עדאקה. עלה לא"י בשנת התש"ט. בשנת ה'תשי"ד שימש כמנהיג רוחני לקהילה בכפ"ס, הרביץ תורה ומוסר, היה חזן קבוע בפרט בימים הנוראיים שראו בו כש"צ וכעבד המתחטא לפני קונו. ניחן בויכרון מופלא והיה כבוד סוד שאינו מאבד טיפה. מידותיו היו לשם דבר, והקפיד בקדושת העיניים, דבריו בנחת, מדודים ושקולים, ונקיים מכל איסור, ועיקר דיבורו ושיחו קודש. כיבד ת"ח ובני תורה ועליה, לא מחזיק טיבותא לנפשיה. נודע ביושרו הרב, נזהר בקלה כבחמורה ונזהר שלא להצטרך לטובותיהם שלאחרים. נהנה מיגיע כפיו והסתפק במועט.

נפטר עש"ק
כ"ג אייר
התשע"ז
תנצב"ה

המשך מהעמוד השני

אלא על הדלקת בתים אחרים המחוייבים בהדלקה ווראיתי שכבר עמד על כך הרב המו"ל שסו. ונמצא לפי תשובה זו שאין ראיה מדברי הרמב"ם לשיטת הא"ר וסיעתו. ואדרבא ממה שכתב הרמב"ם להטות את פשטות נידון השאלה שם, בה מדובר בנרות הנוספים והיינו נרות ההידור, אל הבנה אחרת - חיוב בתים אחרים בהדלקת נר חנוכה. שמעינן דסבירא ליה שאין לברך על נרות הידור כלל, וכפר"ח וסיעתו.

דעת מהרי"ץ שאין לברך על נרות ההידור

וראיתי למהרי"ץ וצוק"ל בסידור עץ חיים (קסא). שלמד אחרת בדברי הרמב"ם המובאים בס' אבודרהם הנ"ל (והיא התשובה המשתווה למה שהובא במהדורת בלאו הנ"ל), שאין הכוונה על הדלקת נרות ההידור (וכמו שכתבתי למעלה) אלא על הדלקת בית אחר (וכפי האמור בתשובותיו - פאר הדור). שבתחילה העתיק את דברי הרד"א הנזכרים למעלה, בצינו את מקור הדברים 'הרד"א ואחרונים (בשם) תשובת הרמב"ם'. ובסמוך לכך כתב, 'זכתב פר"ח דגם' שהחיינו יברך בשביל חבריו והוא נפטר בכך אם עומד שם וכי'.

ומקום דברי פרי חדש אלו הנה הינם בסי' תרע"ו, ושם אינם מוסבים על דברי הרמב"ם הנ"ל כלל ועיקר. אולם מהרי"ץ ראה להסמיכם, היות ששניהם מדברים בהדלקת איש עבור חבריו, ועל כן כתב תיבת 'גם' להוסיף על דברי הרד"א בשם תשובת הרמב"ם, שמברך לחבריו את ברכות 'להדליק' וישעשה נסים, 'גם' את הוראת פרי חדש, שבנוסף לכך יכול לברך 'גם' את ברכת שהחיינו אם חברו עומד לידו.

ונמצא כדבר האמור, שמהרי"ץ למד מעצמו שתשובת הרמב"ם כפי שהובאה בס' הרד"א, אינה מדברת בהדלקת איש את נרותיו שלו, והיינו נרות ההידור כפי העולה מפשטות דבריה אלא בהדלקה עבור חבריו (וכמו שהוא אכן בתשובת הרמב"ם מהדורת 'פאר הדור' הנוכרת למעלה). ולהבין כך מסתימות תשובה זו, ומה גם שפשטה מורה על נרות ההידור דווקא, אין זאת אלא רוח הקדש, ואפשר שעלה כך בדעתו לבאר, משום שהרמב"ם כתב כדרך משל, שאפילו יהא מאה נרות זו אחר זו, ומציאות זו דחוקה מאוד אף לשיטתו בהדלקת נרות, שצריך שיהיו בני בית מרובים מאוד בכדי להגיע למנין זה, על כן הוצרך לפרש שמדובר בהדלקות אחרות. וכן מצאתי בס' מאמר (סי' תרע"ו) שאף הוא למד כך מדברי הרד"א, וכן בשו"ת פרי הארץ (ח"ג חאו"ח סי' ב'), וכ"כ בשו"ת שבט סופר (חאו"ח סי' ג') באורך, ועייני.

העולה מן המדובר שהמדליק נרות חנוכה ולא הדליק את מנין הנרות הדרוש לאותו היום, אם כבר עברה חצי שעה מומן ההדלקה, וכבר כבו שאר הנרות, אינו צריך לחזור ולהדליק שנית, והרוצה לשוב ולהדליק, ידליק שנית בלא ברכה את כל מנין הנרות הראוי לאותו היום ולא רק את הנר החסר.

אולם אם נתבררה טעותו תוך שיעור חצי שעה מומן ההדלקה, צריך לשוב ולהדליק ללא ברכה את הנרות החסרים, ולא ישאיר את המנין החסר מבלי השלמה. ולעולם אין מברכים על נרות ההידור בכל אופן, שספק ברכות להקל.

התודה...

הברכה...

לאצות ולאמחות חיקרים,
אשר עלינו הם סומכים ומפקידים
בידינו אצרות גלומים, לגדל
ילדיהם כרצון בורא עולמים, ואף
עם זאת עיניהם פקוחה ועם הצוות
הם תמיד משוחחים, לראות כיצד
עולים ומתגדלים בנייהם בתורת
האלוקים בדרך אגותינו הקדושים
העולים בסולם יוצר עולמים.
יהא רעוא שנוכה טלעו לראות את
הפרחים המושקעים, מרביצי תורה
ברבים, יראים ושלמים עושים נחת
רוח לשוכן גבוהים, מעניקים
מרוחם להשקות צאן עדרים, עד
ביאת משיחנו במהרה בימינו, אמן.

לזש"ק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

לזש"ק
שלום בן יעקב ומירב
טליה בת מנשה

הערות. הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
Nahari@enativ.com